

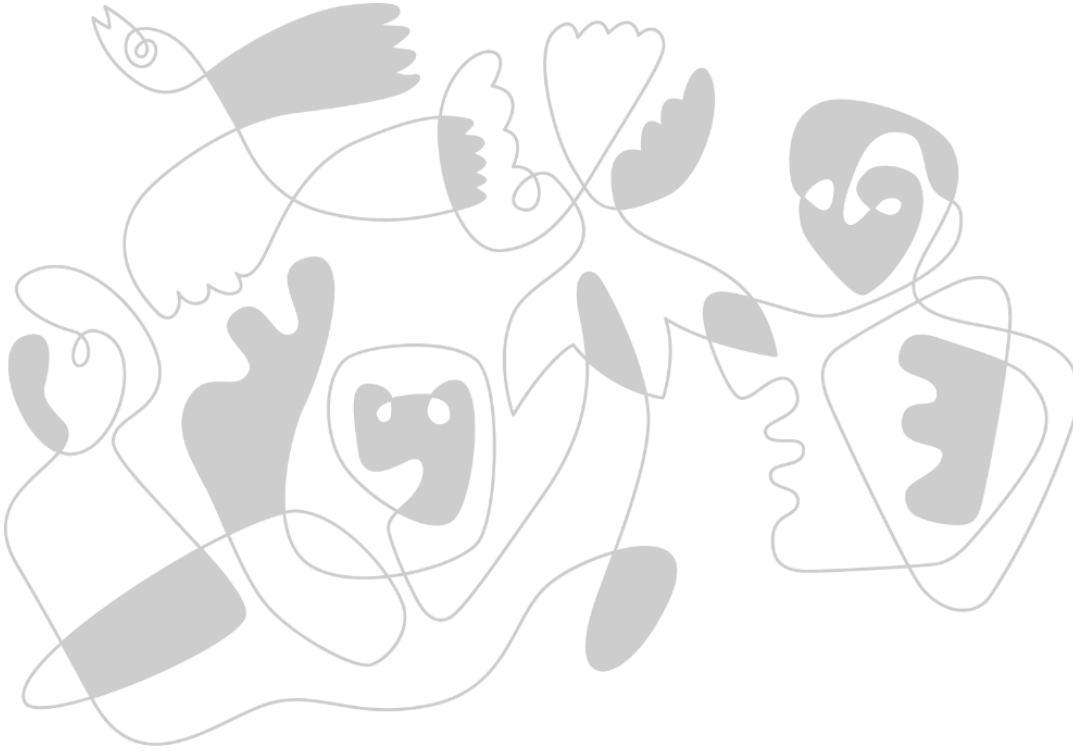

Verneplan for skog

Høring av forslag om vern av Engermarka i Engerdal
og Trysil kommuner

Alexandra Abrahamson, Harald Klæbo, Mathis Lunde,
Rune Nordeide og Thomas Olstad

Statsforvalteren i Innlandet
Rapport nr. 08/2026

Forfattere: Alexandra Abrahamson, Harald Klæbo, Mathis Lunde, Rune Nordeide og
Thomas Olstad

Tittel: Verneplan for skog. Høring av forslag om vern av Engermarka i Engerdal og Trysil
kommuner

ISBN: 978-82-8410-084-5

Forsidebildet: Lisidene langs Engeren
Foto: Asplan Viak v/ Rein Midteng

© 2026 Forfatterne

Rapporten er lisensiert under «Creative Commons Navngivelse – Ikke Kommersiell – Del På Samme Vilkår
3.0 Norge»-lisensen som er gjengitt her: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Oppsummering

Frivillig vern innebærer at skogeier tilbyr staten vern av egen skog. Formålet med vernet er å bevare forholdsvis urørte skogområder med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser.

Denne rapporten er et høringsforslag om vern av Engermarka i Engerdal og Trysil. Forslaget omfatter 136 554 dekar (dvs. nesten 137 km²).

Området er foreslått vernet som naturreservat etter § 37 i naturmangfoldloven. Dette innebærer et strengt vern med forbud mot hogst, fysiske inngrep og motorferdsel. Beiting og tradisjonelt friluftsliv, herunder jakt, fangst, fiske og sanking av bær og matsopp, vil fortsatt være tillatt. I høringsforslaget inngår en beskrivelse av områdets naturfaglige kvaliteter og brukerinteresser, et utkast til verneforskrift og et kart med forslag til områdeavgrensing.

Statsforvalteren har ansvaret for den felles lokale, regionale og sentrale høringa. Informasjon om denne høringa finnes på vår hjemmeside www.statsforvalteren.no/in. Høringsfristen er satt til **14. august 2026**.

Innhold

Innledning.....	5
1. Forslag	6
1.1 Hjemmelsgrunnlag.....	6
1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget.....	7
1.3 Andre interesser.....	9
1.4 Planstatus	10
2. Saksbehandling.....	11
2.1 Saksbehandlingsprosesser.....	11
2.2 Forvaltningsmyndighet.....	13
2.3 Oppstart av verneplanarbeidet.....	13
3. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.....	24
3.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser	24
3.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser.....	24
3.3 Aweiging skogvern – skogbruk.....	26
4. Høring.....	27
5. Områdebeskrivelse av Engermarka	28
5.1 Verneformål og særskilte verneverdier.....	28
5.2 Inngrepsstatus og andre interesser	31
5.3 Vernegrense	31
5.4 Verneforskrift	32
6. Vedlegg.....	37

Innledning

Dette verneplanutkastet er et ledd i arbeidet med frivillig vern av skog. Verneplanutkastet er utarbeidet av Statsforvalteren i Innlandet på vegne av Miljødirektoratet. Utkastet blir sendt på høring til lokale, regionale og sentrale høringsinstanser.

Gjennom behandling av «St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand», sluttet Stortinget seg til regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Stortingsmeldingen trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet, blant annet at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene fra en evaluering av skogvernet utført av NINA og Skogforsk. I «St.meld. nr. 14 (2015-2016) Natur for livet» er det slått fast at det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder vern av offentlig eid skog og privat eid skog, skal videreføres gjennom det frivillige skogvernet. I forbindelse med behandling av denne meldingen vedtok Stortinget et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge. I gjeldende Norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 35 (2023-2024) - Bærekraftig bruk og bevaring av natur, legges det opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder vern av offentlig eid skog og frivillig skogvern.

Frivillig vern innebærer at skogeier tilbyr staten vern av egen skog. Miljøvernmyndighetene vurderer tilbudet og iverksetter naturfaglige registreringer for å kartlegge verneverdier. Om det etter en slik registrering vil være aktuelt å fremme et verneforslag for det aktuelle arealet, skal det gjennomføres forhandlinger med grunneier om avgrensing, verneforskrifter og økonomisk erstatning. Samtidig vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven.

Arealet vernet skog har økt de siste årene, men den totale andelen er fortsatt langt fra målet om 10 % skogvern. Pr. 31. desember 2025 er 5,5 % av skogarealet i Norge vernet. Det er da vernet 4,2 % av den produktive skogen.

1. Forslag

Statsforvalteren i Innlandet sender med dette på høring forslag om vern av Engermarka i medhold av naturmangfoldloven kapittel V.

Høringen omfatter 136 554 dekar. Totalt skogareal er ca. 68 995 dekar, og av dette er ca. 47 255 dekar produktiv skog.

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62.

Området foreslås vernet som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatet skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene:

- a. (variasjonsbredden av naturtyper og landskap)
- b. (arter og genetisk mangfold)
- c. (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter)

Verneområdet skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som:

- Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.
- Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.
- Ingen trua arter og naturtyper skal utryddes, og utviklinga til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.

Opprettelse av verneområdet bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne dette naturområdet mot ulike typer inngrep, gir verneområdet også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

Området vil bidra til å oppfylle det nasjonale målet vedtatt av Stortinget om 10 % vern av skog.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

Det foreslåtte verneområdet inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter.

Vern av området bidrar til å redusere de negative effektene av klimaendringene, gjennom å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske økosystem. Det foreslåtte verneområdet har stor variasjon og rikt artsmangfold. Slike områder er robuste mot endringer i klimaet og bidrar til langsiktig bevaring av artsmangfoldet og opprettholdelse av de økosystemtjenester skogen gir. Vern av området vil bidra til langsiktig binding av karbon. Det meste av skogen i denne tilrådingen er gammel barskog, som ifølge rapporten *Skogvern som klimatiltak* (NINA rapport 752) har det største karbonlageret per arealenhet i levende biomasse. Etter figur 1 i den samme rapporten kan den gjennomsnittlige karbonmengden i levende biomasse i skog som blir vernet, estimeres til å være om lag 70 tonn karbon per hektar.

Mangler i skogvernet er framfor alt beskrevet i NINA rapport 1352 fra 2017 (Framstad et al. 2017) med en evaluering av det norske skogvernet. I brev av 19. august 2024 fra Miljødirektoratet er skogvernarbeidet ytterligere konkretisert, både nasjonalt og regionalt.

I denne verneplanen er noen av verneverdiene for området knyttet til rødlistede naturtyper som vil bidra til å fylle mangler i vernet, og samtidig vil de bidra til å bevare trua og nær trua arter. Disse er følgende iht. Norsk rødliste for naturtyper 2018:

- Høgstaudegranskog (nær truet NT)
- Kalk-og lågurtfuruskog, fattige utforminger (sårbar VU)
- Sandfuruskog (nær truet NT)
- Rik gransumpskog (sterkt trua EN)
- Boreal regnskog (sårbar VU)
- Fosseeng (sårbar VU)
- Slåttemark (kritisk trua CR)
- Slåttemyr (sterkt trua EN)

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslaget er innhentet fra kartlegging av fem delområder med kartleggingsmetoden for skogvern i SkogAnalyse (resultater ligger kart i Naturbase - se kartlagsliste og tema «Naturtyper, naturmangfold», undertema «Skogsmark – NiN»). Resultater fra disse kartleggingene mm. er samlet til en egen naturfaglig rapport for Engermarka laget av Asplan Viak på oppdrag fra Miljødirektoratet. Denne rapporten er vedlagt høringsdokumentet. I ettertid av disse registreringene er det gjort noen nye, interessante funn av ytterligere rødlistearter. Databasen Sensitive artsdata, samt informasjon fra lokale i forbindelse med verneprosessen ligger også til grunn for verneforslaget.

Verdien av det foreslåtte verneområdet, både i den ovenfor nevnte rapporten fra Asplan Viak og i Statsforvalterens egen vurdering, er satt iht. verdiskalaen for tidligere skogkartleggingsmetodikk: lokalt verdifullt (*), regionalt verdifullt (**), nasjonalt verdifullt (***) og nasjonalt verdifullt og svært viktig (****).

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i området som foreslås vernet er ordinært skogbruk med tilhørende skogsbilveger, kraftanlegg som for eksempel vindkraft, kraftlinjer, hyttefelt og motorferdsel i utmark. Vern av det foreslåtte området skal gjennom bestemmelser om slike tiltak bidra til å sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler i skogvernet. Området vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av truede naturtyper og levesteder for at stort antall truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut.

Verneforskriften åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt miljøforringer betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriften kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i området.

Statsforvalteren vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Statsforvalteren har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Statsforvalterens oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av området i kapittel 6.

Dersom området ikke vernes, vil det være andre sektorlover som regulerer arealbruken fremover og som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold.

1.3 Andre interesser

Kraft og energi

Det er to nettlinjjer som krysser det foreslåtte verneområde, en på 145 kV og den andre på 22 kV. Begge er eid av Elvia AS som også er områdekonsesjonær.

Verneforslaget berører Hyllareguleringen der Hundsjøenmagasinet ligger i det foreslåtte verneområdet mens Hyllsjøenmagasinet grenser inntil. Det går overføringskanaler fra Hundsbekken til Hyllsjøen og fra elva Røa til Hyllsjøen. Selve kraftverket ligger ved Hammarneset ved Engeren utenfor verneområdet. Det er Hafslund Kraft AS som eier reguleringen.

Det er ikke registrert småkraftpotensial innenfor området.

Mineral

Direktoratet for mineralutvinning har ikke uttalt seg spesifikt om Engermarka i oppstartsprosessen. Men etter direkte forespørsel, svarte de at oppstartsmeldingen er tatt til orientering, og at de ikke har noen merknader.

Samiske interesser

Området ligger utenfor det som er registrert som reinbeiteområde.

1.4 Planstatus

Tilbudsarealet i både Trysil og Engerdal er avsatt som LNFR i gjeldende kommuneplaner. I Trysil ligger deler av arealet i hensynssone *naturmiljø*. I Engerdal er det langs kanalen fra Litlrøa til Hyllsjøen avsatt hensynssone *friluftsliv*. I begge kommuner går det to kraftlinjer gjennom tilbudsområdet med faresone *høyspenningsanlegg*. I begge kommunene er det også i nedre lia fra Engeren faresone *ras- og skredfare*.

2. Saksbehandling

2.1 Saksbehandlingsprosesser

Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven § 37 skal følge bestemmelser om saksbehandling i lovens §§ 41 til 46. Statsforvalteren har i verneprosessen lagt vekt på samarbeid og dialog med grunneiere, rettighetshavere og de to kommunene. Særlig tett har samarbeidet vært med Glommen Mjøsen Skog SA og grunneierrepresentant fra Engerdal fjellstyre.

Vern av skog på privat grunn foregår gjennom ordningen med frivillig vern. Dette innebærer at det er grunneier/rettighetshaver som fremmer et tilbud til vernemyndighetene om vern av et område. Statsforvalteren gir melding om aksept for tilbudet. Det gjennomføres naturfaglige registreringer av det tilbudte område for å klargjøre at området har naturfaglige kvaliteter som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven. Etter at en slik dokumentasjon foreligger, gjennomføres forhandlinger mellom grunneier/rettighetshaver og staten, og det inngås en avtale som omfatter grenser, verneforskrifter og erstatning. Etter at det er inngått avtale, eller mens forhandlingene pågår, starter de formelle verneprosessene etter naturmangfoldlovens bestemmelser.

Området i denne verneplanen er behandlet etter ordningen med frivillig vern. Erstatningsforhandlingene er ferdige, og avtaler sendes snart ut for signering.

Grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre skal gis anledning til å komme med merknader til et verneplanarbeid før et verneforslag utformes. Det er derfor tidligere meldt oppstart av påtenkt verneforslag etter naturmangfoldloven § 42, se oppsummering nedenfor. Foreliggende høringsforslag er utarbeidet på bakgrunn av drøftinger og forhandlinger med grunneierne, samt øvrige mottatte innspill fra blant annet oppstartmeldingene og de naturfaglige registreringene.

Tabell 1 viser når tilbudene er kommet inn, og når disse har hatt oppstart. Merk at det etter oppstarten i 2024 har skjedd mindre justeringer av foreslått vernegrense, der areal er både grenset ut og tatt inn ift. vernegrensa som nå høres. Større utvidelser av vernegrensa fra tilbud som er kommet inn etter den første oppstarten, hadde egen oppstart i mai 2026. Oppstarten i juni 2024 var på 122 km², og den i mai 2026 var på 15 km².

Tab 1. Dato for tilbud og oppstart. Hovedparten av arealet hadde oppstart i 2024, og er delt inn i fem tilbud som er naturfaglig kartlagt hver for seg.

Navn	Tilbud	Oppstart
Hyllsjøen/Hundsjøen	21.09.2021	19.06.2024
Røfalla/Langskogåsen	25/8 + 12/10 2020	19.06.2024
Trollfjordbekken	3+11.09.2020	19.06.2024
Harrbekken	06.03.2023	19.06.2024
Harrbekken sørvest	25.09.2023	19.06.2024
Gyssdalskjølen og Brekkjølen	19.02.2025	15.05.2026
Hyllsjøen/Hundsjøen, utvidelse Røåsen	27.03.2025	15.05.2026
Hyllsjøen/Hundsjøen utvidelse mot Rødalen	12.05.2025	15.05.2026
Røfalla/Langskogåsen utvidelse mot Østerfjellet	13.05.2026	15.05.2026

I henhold til § 43 i naturmangfoldloven, jf. forvaltningsloven § 37, skal et verneforslag sendes på høring. Høringsforslaget skal beskrive området forslaget omfatter, herunder avgrensning, verneformål og verneverdier, samt andre verdier enn naturverdier og de følgene forslaget antas å få. Statsforvalteren har ansvaret for denne felles lokale og sentrale høringa.

I naturreservatene vil hele økosystemet bli fredet, det vil si alle planter og dyr og de økologiske prosessene i området. Alle inngrep i området vil i utgangspunktet være forbudt, inkludert skogsdrift og motorferdsel. Beiting, jakt, fiske og sanking av bær og sopp vil fortsatt være tillatt. Verneforskriftene og vernegrensene kan eventuelt tilpasses ytterligere etter høring. Det er derfor viktig at høringsinstansene ser på både verneforskriften og vernegrensen for det enkelte området.

Etter høring blir mottatte uttalelser oppsummert og vurdert, og eventuelle endringer av verneforslagene foretas. Deretter sender Statsforvalteren verneplanen med sin tilråding til Miljødirektoratet som så gir sin tilråding til Klima- og miljødepartementet (KLD). KLD gjennomgår direktoratets anbefaling og legger endelig forslag til verneplan fram for Regjeringen. Vernevedtak fattes som kongelig resolusjon i statsråd. Alle uttalelser vil bli lagt ved saken helt til sluttbehandlingen i Regjeringen.

2.2 Forvaltningsmyndighet

Aktuelle kommuner skal gjennom høringsprosessen gi tilbakemelding på om de ønsker å få tildelt forvaltningsmyndighet for nye verneområder i tråd med gjeldene politikk på området. Forvaltningsmyndigheten fastsettes gjennom forskriften når områder vedtas vernet.

Brev fra Miljødirektoratet datert 4. desember 2014 beskriver betingelsene for tildeling av forvaltningsmyndighet for verneområder til kommunene. Kommunene må blant annet ha kapasitet og kompetanse til oppgaven. Hvis en kommune takker ja til å være forvaltningsmyndighet, må den påta seg å forvalte alle verneområder i kommunen unntatt områder som er delt mellom flere kommuner, har Ramsar-status eller områder som forvaltes av verneområdestyrer. I Innlandet har per dags dato åtte kommuner forvaltningsansvar for mindre verneområder. Hverken Engerdal eller Trysil har slik forvaltningsmyndighet per i dag.

Fordi Engermarka er delt mellom to kommuner, er betingelsene for evt. kommunal forvaltningsmyndighet ikke oppfylt. Det er dermed trolig at Statsforvalteren i Innlandet blir forvaltningsmyndighet.

2.3 Oppstart av verneplanarbeidet

Som beskrevet i Tabell 1 i avsnitt 2.1, har det foreslåtte vernearealet i Engermarka hatt to oppstarter – en i 2024, og en i 2026. Den første oppstarten i 2024 var sammen med to andre områder (Jutulhogget og Øyen).

Følgende har gitt innspill til oppstarten i 2024: BaneNOR, Statens vegvesen, Norges vassdrags- og energidirektorat, Elvia AS, Hafslund kraft AS, Engeren jakt- og fiskeforening, Trysil fellesforening, Hylleråsen fiskeforening, Gløgfjell IL, Naturvernforbundet i Innlandet, Flendalen sameieskog, Direktoratet for mineralforvaltning, Språkrådet, samt to privatpersoner.

Følgende har gitt innspill til oppstarten i 2026: BaneNOR, Elvia AS, Forsvarsbygg, Litlrøåsen Vel, Landbruksdirektoratet og Statens vegvesen.

Nedenfor følger et sammendrag av uttalelser til oppstartene, og kommentarer fra Statsforvalteren. Det er i tillegg til disse kommentarene også relevant å lese beskrivelsen av inngrepsstatus og andre interesser, samt vernegrense og verneforskrift, i avsnitt nedenfor.

BaneNor (24.06.2024 og 26.05.2026): Den varslede verneprosessen for Engermarka berører arealer som ligger langt fra jernbanen. Bane NOR har ingen merknader.

Statens vegvesen (03.07.2024 og 05.06.2026): Statens vegvesen har et forvalteransvar for europa- og riksveger samt et sektoransvar innenfor transportområdet også for andre offentlige veger. Engermarka berører ikke riksveg, men vegvesenet påpeker likevel at der verneområder berører offentlig eller privat veg, kan ikke vern hindre mulighetene for fremtidig drift og vedlikehold, eventuelle utbedringer og utvidelser samt håndtering av sideterreng. Spesielt gjelder dette der verneområdet går helt inntil fv. 26

på enkelte punkter. Denne fylkesvegen er en viktig fylkesveg, og er fylkeskommunens ansvar.

Statsforvalterens kommentar: Fordi fylkeskommunen ikke har uttalt seg ennå, opprettholdes grensa fra oppstarten, og følger dermed eiendomsgrensene langs veien på flere strekninger. Vi ber spesielt om innspill fra fylkeskommunen på dette i høringen, og er åpne for å justere vernegrense og verneforskrift hvis det er nødvendig ut fra konkrete innspill om dagens drift og eventuelle planlagte tiltak fra vegeier.

Språkrådet 25.06.2024): Har ingen merknader til navneforslaget *Engermarka naturreservat*.

Statsforvalterens kommentar: Se innspill fra privatperson nedenfor om navn på området. Vi ber om at Språkrådet i høringen uttaler seg til både Engermarka og de andre foreslåtte navnene til høring (Engerslien, Engerslia og Engerlia).

Norges vassdrag- og energidirektorat (29.08.24): Det er to nettlinjier som krysser det foreslåtte verneområde, en på 145 kV og den andre på 22 kV. Begge er eid av Elvia AS som også er områdekonsesjonærer. NVE ber statsforvalter om å inkludere standardbestemmelsene for energi- og kraftanlegg i forskriften for å sikre drift, vedlikehold og oppgradering av linjene med tilhørende motorferdsel inn i verneområdet. NVE ber også for at Elvia AS blir inkludert i adresselisten til høringen. NVE ber Elvia AS om å uttale seg om eksisterende og planlagte prosjekter i området og om det er eventuelt annet behov som ikke dekkes av de standard bestemmelsene. NVE ber Elvia om å uttale seg selv i tilfeller uten konflikt.

Verneforslaget berører Hylla reguleringen. Hundsjøen magasinet ligger i det foreslåtte verneområdet mens Hyllsjøen magasinet grenser til det. Magasinene er regulert i forbindelse med kraftproduksjon i Hylla kvannkraftverk. Selve kraftverket ligger utenfor verneområdet. Det er Hafslund Kraft AS som eier reguleringen. I 2023 ble det gitt konsesjon til nedleggelse av reguleringen i Hundsjøen og permanent senkning av HRV i Hyllsjøen og Littlhyllsjøen med 0,5 meter. Overføringen av Hundsbekken til Store Hyllsjø (Hyllsjøen) vil bli rehabilitert og opprettholdt. Dette vil medføre varig tørrelegging av reguleringssoner, anleggsarbeid ved dammer og motorisert transport i verneområdet. Det vil også være behov for rydding av vegetasjonen for å komme fram til Hundsjø dammen og utføre arbeidet ved dammene. NVE ber om å åpne for anleggsarbeid, rydding og motorisert transport i verneforskriften. Videre ber NVE om bestemmelser som sikrer drift, vedlikehold, rehabilitering og tilsyn av anlegg som gjenstår etter ombyggingen. Det vil fortsatt være dammer, overføringskanaler og målestasjoner i verneområdet. Det vil være behov for rydding i overføringskanaler og motorisert transport i verneområdet. NVE ber Statsforvalter om å opprette tett dialog med Hafslund Kraft for å sikre at deres behov er dekket.

Statsforvalterens kommentar: Standardbestemmelsene for drift, vedlikehold og oppgradering av kraftlinjer i eller inntil verneområder er tatt inn jf. vedlagte forskriftsutkast. For

kraftreguleringer og de interesser som knytter seg til dette, viser vi til vår kommentar til Hafslund Kraft AS nedenfor.

Elvia AS (08.08.2024, 25.03.24 og 21.05.2026): Elvia har etter energiloven anleggs- og områdekonsesjon i Engerdal og Trysil. Dette innebærer at nettselskapet etablerer og drifter strømmettet i disse kommunene (høyspent og lavspent fordelingsnett). Nettselskapet har Regional og distribusjonsnett innenfor område Engermarka. Det er viktig å sikre at det kan utføres nødvendig drift, vedlikehold og fornyelse av det eksisterende anlegget. I verneplanens bestemmelser må det sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende nettanlegg. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre de nødvendige tiltak. Dersom det er etablert luftledninger innenfor verneområdet, må det også kunne utføres nødvendig skogrydding for sikker drift av luftledningen. Alle slike arbeider må kunne utføres uten at det må søkes dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Statsforvalterens kommentar: Standardbestemmelsene for drift, vedlikehold og oppgradering av kraftlinjer i eller inntil verneområder er tatt inn jf. vedlagte forskriftsutkast. Når det gjelder skogrydding for sikker drift av Elvias to ledninger, gjelder disse bestemmelsene for rydding innenfor klausulert belte for linja. Der vernegrensa går inntil linjene, er denne lagt i grensa for klausulert belte. Nødvendig skogrydding utenfor klausulert belte krever avklaring og evt. tillatelse fra verneforskriften fra forvaltningsmyndigheten.

Hafslund Kraft AS (14.08.2024): Hafslund Kraft AS (HK) gjør oppmerksom på at reguleringer og overføringer som er en del av Hylla kraftverk i Engerdal, ligger innenfor arealet som er foreslått til nytt Engermarka naturreservat.

Kraftstasjonen for Hylla kraftverk ligger i nordenden av Engeren. Inntaket er i Lille Hyllsjø og vannet føres til stasjonen via en nedgravd rørgate. Hundsjøen, Lille Hyllsjø og Store Hyllsjø (Hyllsjøen) er reguleringsmagasiner for Hylla kraftverk, og ved disse innsjøene ligger det også flere damanlegg. I tillegg er det to overføringer i reguleringsområdet. Den ene overfører Hundsbekken til Store Hyllsjø og den andre overfører deler av Røa til samme magasin.

Det er betydelig overlapp mellom arealet som inngår i forslaget til nytt Engermarka naturreservat og anleggsdeler og areal som benyttes ved drift av Hylla kraftverk. I en tabell har Hafslund helt konkret beskrevet de forhold som må ivaretas i videre arbeid med naturreservatet: 1. vernegrensa må ta høyde for erosjonssikring langs Hyllsjøen samt at det kan bli behov for å flytte båthus ved senking av denne; 2. damanlegget ved Hyllsjøen grenses ut; 3. ta høyde for at Hundsjøen er regulert, men at dammen kan bli fjernet og dermed blir Hundsjøen uregulert; 4. behov for atkomst til, og tilsyn og drift av overføringskanalen fra Røa som går gjennom foreslått verneområde – helst bør kanalen grenses ut; 5. behov for atkomst til, og tilsyn, drift og oppgradering av kanal og rørgate i Hundsbekkeoverføringen fra Hundsjøen til Hyllsjøen (overføringen skal bestå selv om dammen ved Hundsjøen fjernes, jf. pkt. 3).

HK skriver videre at i den grad verneforskriften blir gjort gjeldende for Hundsjøen og Hyllsjøen, må vernet ta høyde for både ordinær regulering i tråd med gjeldende manøvreringsreglement og ekstraordinære situasjoner med nedtapping på grunn av behov for vedlikehold eller tilsyn. De legger til grunn at de kan bruke motorbåt, drone og helikopter til tilsyn og drift. På sikt kan det bli behov for å måtte utføre skogrydding i og langs elveleiet i Hylla nedstrøms Hyllsjøen for å opprettholde elveløpets flomkapasitet, og hindre at trær som er etablert i elveløpet rives løs i flom og fører til tilstopping videre nedstrøms. HK ønsker at bestemmelser som sikrer slik rydding i regulerte vassdrag tilsvarende de som er med i verneforskriften i Dokkajuvet naturreservat blir med også her. Dette behovet gjelder også rydding av tre- og buskvegetasjon på og inntil damanlegg. Til sist sies at det i fremtidige vilkårsrevisjoner av konsesjonen kan komme pålegg om f.eks. terskler eller andre korreksjoner for å redusere skadevirkninger.

Statsforvalterens kommentar: Slik vernegrensa lå til oppstart ble Hundsjøen, overføring av Hundsbekken og overføring av Røa omfattet av foreslått vern. Grensa gikk langs vannkanten på Hyllsjøen.

Etter det første innspillet, har HK også sendt oss kgl res. datert 26. mai 2023 fra Olje- og energidepartementet (OED) "Manøvreringsreglement for Hafslund Eco Vannkraft Innlandet AS Permanent senking av HRV i Hyllsjøen og Litlhyllsjøen og nedlegging av Hundsjømagasinet i Engerdal kommune, Innlandet".

Det er gjort betydelige inngrep i forbindelse med tidligere tiders kraftutbygging i områdene som nå vurderes vernet. Kraftanlegget driftes, og det er gitt en tillatelse til å senke vannstanden i både Hundsjøen og Hyllsjøen. Innspillet er nøye vurdert, og har hatt følgende betydning for utforming av forskrift av avgrensing av området i vernekartet til høring:

Når det gjelder innspill om behov som kanskje kan oppstå i fremtiden, men som ikke har vært gjort til nå, oppfatter vi dette som generelle innspill som gjelder for alle regulerte vassdrag. Slike generelle bestemmelser, med eksempel fra Dokkajuvet naturreservat, må avklares på et overordnet nivå og eventuelt tas inn i verneforskriftsmalen for naturreservater som brukes i prosessene med frivillig vern av skog. Hvis HK ikke i sin høringsuttalelse kan konkretisere nærmere praksis til nå, og eventuelle planlagte tiltak for Hylla-reguleringa, må slike behov behandles etter naturmangfoldlovens generelle dispensasjonsbestemmelse, § 48. I tillegg til omtale av erosjonssikring i pkt. 1 nedenfor, trenger vi en konkretisering av praksis til nå med bruk av motorisert båt eller flåte på Hundsjøen, landing med helikopter, akuttbestemmelser for å rydde skog/vegetasjon i Røakanalen og evt. også Hundsbekken. Bruk av drone og overflyging med helikopter ifm. drift og tilsyn, er ellers ikke forbudt i den foreslåtte verneforskriften.

Ang. pkt. 1: Store Hyllsjøen grenser til foreslåtte verneområde. HK ber om at vernegrensa legges 1 m over dagens HRV for å ta høyde for at det kan oppstå erosjon, og behovet for erosjonssikring. Statsforvalteren har hatt befaring i området, og kunne ikke se at det var gjennomført erosjonssikring til nå. Hvis Hafslund kan dokumentere at dette har vært gjort, og/eller det er konkrete planer om å gjennomføre det, vil vi kunne vurdere å imøtekomme

dette ønsket, jf. omtale over. Vernegrensa vil ellers ligge på HRV slik denne ligger per i dag, og da 0,5 m over ny HRV hvis HK senker Hyllsjøen i tråd med ny konsesjon. Av kartet kan vi ikke se at det ligger båthus i det området som foreslås vernet, men skulle det likevel være tilfelle, kan behov for dispensjon fra verneforskriften ifm. at evt. båthus flyttes ut av verneområdet, hjemles i den generelle dispensasjonsbestemmelsen, § 48 i naturmangfoldloven.

Ang. pkt. 2: Damanlegget i Hyllsjøens utløp til Hylla er grenset ut.

Ang. pkt. 3 og 5: Damanlegget til Hundsjøen samt kanalen og rørgaten til Hundsbekken mellom Hundsjøen og Store Hyllsjøen er grenset ut. Å ta ut hele Hundsjøen fra verneområdet er ikke aktuelt. Omtrent 60 % av dagens vannareal vil forsvinne hvis dammen fjernes, i tråd med gjeldende, ny konsesjon. Ut fra verneverdier knyttet til fugl og fisk, ville det nok ha vært en fordel å opprettholde vannspeilet. Samtidig vil et mulig vern ikke hindre en tilbakeføring til naturlig tilstand gjennom fjerning av dammen. Dette gjelder også eventuell nødvendig nedtapping av hele vannmagasinet før dammen fjernes.

Ang. pkt. 4: Røakanalen vil bestå, også med ny konsesjon. Denne er avmerket på vernekartet, og vanlig vedlikehold av denne slik som beskrevet i høringsuttalelsen (opprensning og deponering av masser fra kanalen, rydding av vegetasjon, forsterking og erosjonssikring samt vedlikehold av tilhørende målestasjon og bruer) inngår i § 4 d. Ekstraordinært arbeid som for eksempel endrer kanalens utforming eller bredde, eller nødvendige nye bruer, må omsøkes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen (med mindre HK til høring spiller inn at det finnes konkrete planer om dette allerede nå, jf. omtale over). Når det gjelder behov for å på kort varsel kunne rykke ut for å åpne tilstoppede kanaler for å begrense skader, forutsetter vi at slike situasjoner kan unngås med jevnlig vegetasjonsrydding av kanalen. Eventuelle akutte situasjoner må ellers løses med generelle dispensasjonsbestemmelsen. Når det gjelder motorferdsel, har vi tegnet inn et kjørespor synlig på kartet og flybilder som kan vedlikeholdes og brukes uten spesiell tillatelse, jf. § 4 d og § 6 f. Hvis dette kjøresporet fortsetter helt bort til Hyllsjøen, ber vi om at HK i en høringsuttalelse dokumenterer dette kjøresporet og tegner inn en trasé på kart, slik at vi kan vurdere å tegne inn denne på vernekartet.

Engeren jakt- og fiskeforening (16.08.2024): Foreningens nedslagsfelt er blant annet alt foreslått vernet areal innenfor Trysil kommune. Foreningen er en av ni lokalforeninger tilsluttet Trysil Fellesforening for jakt og fiske, og gjennom de har foreningen leieavtale for jakt på småvilt og rådyr, samt fiske i store deler av de berørte områdene. I tillegg er foreningen en interesseorganisasjon for elgjegere i hele det berørte området innenfor Trysil kommune. Engeren Jakt- og Fiskeforening ble stiftet i 1914, og er en av lokalforeningene som var med å opprette Trysil Fellesforening som et fellesorgan i 1947. Strenge vernebestemmelser som medfører betydelige begrensinger og hindringer i bruken av området vil kunne forringe jakt- og friluftslivet. Foreningen er på bakgrunn av dette skeptiske til opprettelsen av et naturreservat i dette området. Følgende hensyn forventes blir tatt med i et eventuelt forslag til vernebestemmelser: - Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk. - Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk. - Uttransport av elg, hjort og bjørn, både med belte- og hjulkjøretøy. - Utføring av vilt- og fiskestelltiltak - Motorisert ferdsl i forbindelse med vilt- og fiskestell,

herunder utkjøring av ved til eksisterende gapahuker. - Arrangement av jaktprøver. - Bålbrenning med tørrkvist både fra bakken og trær. - Opprettelse av nye, og vedlikehold av eksisterende skytterlinjer og jakttårn. - Merking av jaktposter. - Oppsetting av saltsteiner i henhold til gjeldende lovverk. - Telting innenfor gjeldende lovverk. - Merking og vedlikehold av eksisterende stier. - Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Statsforvalterens kommentar: Innspillet gir en grundig beskrivelse av jakt- og fiskeinteressene foreningen har i området. Vi noterer at foreningen er skeptiske til opprettelsen av et naturreservat grunnet at strenge vernebestemmelser kan medføre begrensinger og hindringer for jakt- og friluftslivet. Statsforvalteren har mottatt et tilbud om vern fra grunneierne, og utarbeider i dette høringsdokumentet en spesifikt tilpasset verneforskrift for Engermarka. Her vil det åpnes for at jakt og fiske fortsatt kan gjennomføres. Utkjøring av hjortvilt og rovdyr kan skje med beltegående kjøretøy og traktor/ATV på traktorveier avmerket på vernekartet. Det er i tillegg lagt inn bestemmelser som gjør at tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, utkjøring av ved til gapahuker og faste jaktposter, samt utkjøring av felt storvilt med andre kjøretøy enn beltegående kan omsøkes. Det blir videre tillatt å sette ut saltsteiner, mobile jakttårn, og forsiktig rydding av siktlinjer. Nye faste jakttårn kan omsøkes. Når det gjelder jaktprøver og vilttaksering avhenger det av størrelsen på arrangementet om dette blir søknadspliktig etter § 7 d eller ikke. Bålbrenning blir tillatt etter gjeldende lovverk når det bare brukes tørrkvist fra bakken eller med medbrakt ved. Både levende og døde trær skal bevares for biologisk mangfold, og blir ikke tillatt brukt som ved, tilsvarende generelle bestemmelser for naturreservat. Enkel merking av jaktposter ansees å ikke være forbudt etter verneforskriften. Se nærmere omtale om flere av disse temaene nedenfor i avsnittet om verneforskriften.

Trysil Fellesforening (16.0.2024): Trysil Fellesforening (TFJF) er en overbygning for ni lokale jeger- og fiskerforeninger i Trysil og representerer ca. 1500 medlemmer. Gjennom avtaler med grunneiere administrerer TFJF rådyrjakt, småviltjakt, fiske og jakthundtrening i store deler av det foreslåtte verneområdet. Det er gjort tilrettelegging i form av gapahuker og utlånsbåter. Av kultivering drives det både utsettinger, tynningsfiske, prøvefiske og gresslått (gjengroingsproblematikk). Området er svært populært for både storvilt- og småviltjakt. I tillegg drives det organisert jakthundtrening og det arrangeres fuglehundprøve hvert år. Siden 2000 har det blitt gjennomført skogshønstakseringer (takseringene inngår i Hønsefuglportalen). Det er viktig at vernebestemmelsene fortsatt gir adgang til: - Jakt, fiske og jakthundtrening etter gjeldende lovverk. - Felling av store rovdyr i henhold til gjeldende lovverk. - Uttransport av felt storvilt med motordrevet kjøretøy. - Linjetaksering av hønsefugl. - Muligheter for å arrangere jakthundprøver. - Muligheter for tilkjøring av ved og materiell for vedlikehold av eksisterende gapahuker. - Muligheter for fiskekultivering i form av tynningsfiske, fiskeutsettinger, gresslått, etc. - Bålbrenning med tørrkvist både fra bakken og trær. - Opprettelse av nye, og vedlikehold av eksisterende skytterlinjer og jakttårn. - Merking av jaktposter. - Oppsetting av saltsteiner i henhold til gjeldende lovverk. - Telting innenfor gjeldende lovverk. - Merking og vedlikehold av eksisterende

stier. - Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Statsforvalterens kommentar: se kommentar som er gitt ovenfor til Engeren jakt- og fiskeforening. Verneforskriften forbyr ikke telting. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner kan omsøkes.

Hylleråsen Fiskeforening (HFF) (16.09.2024): HFF er ei lita forening med tilhørighet i Hylleråsen. HFF har et medlemstall på 40-50 personer, og ble stiftet i desember 1954. Foreningens hovedformål er å drive med fiskekultivering i områdene Rødalen og Lilleråsen med alle sine tilhørende vann. Her jobber HFF med fiskeutsetting, prøvefisking, vannforbedringer etc. Nå har vi som hovedprosjekt med å redde den stedegne røya som fortsatt finnes i vannene i Rødalen (Røavassdraget med tilhørende tjønner), bl.a. ved hjelp av stamfiske hvor vi setter ut befruktet rogn fra denne røya i vassdraget. Et annet prosjekt er, ved bruk av ruser, å bekjempe/begrense utbredelse av gørsild/ørekyte som i løpet av de siste 10-15 årene har kommet inn i Røavassdraget.

Hylleråsen Fiskeforening har også ei bu inne i Rødalen som kan brukes av alle foreningens medlemmer. Ei bu som HFF verner om og tar vare på etter beste evne. Her ønsker de spesielt, hvis bua blir stående på vernet område, en begrenset arrondering av tomt/areal rundt bua som ikke blir omfattet av vernet.

På bakgrunn av disse tingene sender HFF v/styret i foreningen denne henvendelsen til grunneiere og Statsforvalteren Innlandet, slik at de er trygge på at de har muligheter til og fortsatt kan planlegge for å drive med kultiveringstiltak i Lilleråsen og Rødalen med alle sine fiskevann.

Statsforvalterens kommentar: Både fiskekultivering og bekjempelse av fremmede arter vil være tiltak som kan godkjennes etter søknad (§ 7 bokstav b). Det gjelder også tilknyttet motorisert ferdsel vinterstid. Les mer om bestemmelsene om forvaltning av vilt og fisk under avsnittet om verneforskriften nedenfor. Ellers er de fleste vann og nevnte bu i Rødalen grenset ut fra det foreslåtte vernet.

Gløtfjell IL (16.08.2024): Gløtfjell IL drifter et skiløypenett som delvis berøres av foreslåtte Engermarka naturreservat og ønsker derfor å opplyse om en håndfull ønsker når det gjelder verneforskriftene. For det første ønsker vi naturligvis å kunne fortsette med maskinell preparering av løypene og å rydde oppvoksende vegetasjon i traséen med ryddesag eller tilsvarende. I tillegg er det over enkelte åpne strekninger satt opp trestolper som merking som vi gjerne vil beholde, og vi har et par skilt innenfor verneforslagets avgrensning. Vi ønsker også at det ses på muligheten for at idrettsarrangementer settes opp som et punkt under «generelle unntak fra vernebestemmelsene». Vi har noen få slike arrangementer, hvor alt av spesiell tilrettelegging skjer utenfor vernegrensene, mens deltakerne beveger seg innenfor, langs de nevnte traséene i løpet av arrangementet. Idrettslaget har lagt ved et kart som viser deres løypetraseer.

Statsforvalterens kommentar: Det blir fortsatt mulig å kjøre opp skiløyper selv om det blir et reservat. Se nærmere beskrivelse av både skiløyper og arrangement under avsnittet om verneforskriften nedenfor.

Naturvernforbundet i Innlandet (21.08.2024): Naturvernforbundet er meget glade og positive over forslaget om opprettelse av dette naturreservatet, og vil takke grunneierne for å være positive til å kunne sikre disse flotte områdene for dagens og kommende generasjoner. Området har store nasjonale naturverdier som et virkelig stort i all hovedsak sammenhengende område som dekker barskog, løvskog, myr og fjell, og er leveområde for en lang rekke rødlistearter i flere artsgrupper.

Området har også verdier som et viktig område for friluftslivet, noe reservatstatus vil bidra til å sikre langsiktig. De har ingen merknader til navn på reservatet. Når det gjelder avgrensning av området så virker denne i all hovedsak god, selv om de håper at man senere i prosessen fysisk kan få ett sammenhengende område, at man også kan inkludere tilgrensende areal med naturverdier dokumentert med rødlistefunn på Artskart og at området bedre kan følge riksgrensa mot Sverige hvor det også finnes ett stort tilgrensende naturreservat.

Det kan se ut som det øst for Heggeriset er inkludert en del flatehogd areal, noe vi vil anbefale at tas ut da slik areal ikke har naturverdier. Vi kommer tilbake i høringsfasen med flere merknader.

Vi registrerer også at Rødalen, et særegent område i både naturverdier og geologi, ikke er inkludert i forslaget. Vi mener at både Røddalen og det nærliggende Østerfjellet bør inkluderes i verneområdet.

Statsforvalterens kommentar: Det er godt at Naturvernforbundet er positive til verneforslaget. Vi har tatt en gjennomgang av avgrensingen, og utelatt enkelte hogstfelt i randområdet, herunder området øst for Heggeriset. Vi har beholdt fragmenterte hogstfelt hvor det står igjen skog med verneverdier. Vi har også etterspurt og da fått inn flere tilbud, framfor alt på Østerfjellet, som utgjør en viktig del av fjelløkosystemet og bedrer arronderingen inn mot Sverige og Drevfjällens naturreservat, som nå er med på høring. Statsforvalteren må ellers forholde seg til det tilbudet som har kommet inn gjennom ordningen frivillig vern av skog, og områdene får dermed ikke alltid en optimal arrondering naturfaglig sett da de ofte følger eiendomsgrenser mm. Vi har ellers også vernetilbud om store områder på utsiden av høringsforslaget, og disse tilbudene vil bli svart ut i en seinere fase.

Dag Rønning (8.7.2024): Har merknader til det valgte navnet på verneområdet, Engermarka. Han forstår at det har vært krevende å finne et dekkende navn for et såpass stort område, men vil henlede oppmerksomheten på Trysil Skovboks beskrivelse av utskiftingsforretningen 10. - 12. august 1786, der mye av området som nå er tilbudt (alt i Trysil kommune og mye i Engerdal) går under betegnelsen "Engerslien", som da var en sameiestrekning som hørte til de 13 eldste gardene i Trysil. Ifølge bygdeboka for Engerdal, brukte også en nybygger som bodde noen år oppe på lia i grenseområdet mellom Trysil og Engerdal etternavnet Jon Engerslien. De nordligste delene var da

bebygd, og utskiftingen der var kalt "Heggerisets skov" etter at gardene fikk kongeskjøte tidligere på 1700-tallet. Han foreslår derfor primært at verneområdeforslaget får navnet "Engerslien". Alternativt enten "Engerslien øst" eller "Engerslien og Heggeriset øst" Vedlagt uttalelsen ligger bilder av aktuelle sider av Trysil skovbok. Hvis Statsforvalteren har behov for det, kan han være behjelpelig med å framskaffe og oversende et eksemplar.

Statsforvalterens kommentar: Vi er enig i at det ikke så enkelt lar seg gjøre å finne et dekkende navn for dette store arealet. Engermarka er et navn som oppsto tidlig i denne prosessen. Språkrådet hadde ikke innvendinger til dette navnet i sin uttalelse ifm. oppstarten, jf. over. Det er likevel svært viktig at navn på naturreservatet har en god, lokal forankring, samtidig som det godkjennes av Språkrådet. I forbindelse med høringen ber vi spesielt om innspill til navn. I tillegg til «Engerslien», som på et grunneiermøte ble sagt gjelder begge sidene av Engeren, ble det på det samme møtet også fremmet navnet «Engerslia» eller «Engerlia». Det bes derfor spesielt om innspill på disse nye foreslåtte navnene, sammen med Engermarka, eller evt. andre forslag.

Flendalen sameieskog ANS (14.08.2024): Styret i Flendalen Sameieskog vedtok den 15/12-2021 å tilby frivillig vern av et gitt areal, i sammen med grunneier Trond Østby. Det samlede arealet i tilbudet fra Flendalen Sameieskog og Trond Østby ble den gang skissert til ca. 6.337 dekar og fikk navnet Lomtjønnkjølen. Biologiske undersøkelser ble i den anledning foretatt og er kjent for nevnte areal. De fikk den gang tilbakemelding fra Statsforvalteren om at tilbudet ikke kunne prioriteres. De ønsker nå å aktualisere tilbudet i samband med den varslede etableringen av Engermarka naturreservat, da sameiets areal ligger nært inntil. I tillegg til sameieskogens opprinnelige tilbud, kan de i tillegg tilby en arealutvidelse for frivillig vern på ca. 3.000 da. østover (ref. vedlagt kart), hvis dette er av interesse. Det totale arealet som tilbys vil da, sammen med Trond Østbys areal, representere ca. 9.000 dekar. De er åpne for å diskutere alternative arealstørrelser, hvis dette skulle bli aktuelt.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren er takknemlig for alle tilbud om vern. De områdene som var med i oppstartsmedlingen er i alt fem delområder som vi har mottatt over flere år. Verneinteressene er sjekket ut gjennom feltarbeid av biologer som igjen danner grunnlag for at Statsforvalteren setter i gang en verneprosess. Vi har allerede mottatt flere nye tilbud inntil Engermarka, som enten er kartlagt allerede eller planlegges kartlagt i 2026. Et vern utløser store erstatningsbeløp, og for så store områder som Engermarka, må verneprosesser avpasses med rammer i statsbudsjettet. Svaret blir derfor at vi må ta stilling til det nevnte vernetilbudet på nytt, sammen med tiliggende og andre nye tilbud inntil Engermarka i en fase 2, men først etter et vern av det som er på høring nå/fase 1.

Trond Østby (14.08.2024): Viser til tidligere tilbud om frivillig vern av skog på eiendom i Trysil med Gnr. 53, Bnr. 24. Dette ble sendt fra Norskog på vegne av Flendalen sameieskog ANS og han (Trond Østby) den 20.12.2021. Det ble gitt avslag på dette tilbudet, og han ble overrasket når det nå kommer forslag om det nye store verneområdet Engermarka. Det nye området grenser nesten inntil det området som ble

tilbudt Statsforvalteren for vern i 2021. Han ønsker derfor at hans areal fra den saken kan bli en del av det nye Engermarka. I forbindelse med de undersøkelser som ble gjort i egen skog, ble det bl.a. påvist trær med alder over 300 år. Flendalen sameieskog vil sende en egen høringsuttalelse.

Statsforvalterens kommentar: *Se kommentar som er gitt ovenfor til Flendalen sameie ANS.*

Forsvarsbygg (28.05.2026): Forsvarsbygg ser ingen konflikter med det foreslåtte verneområdet, men ber imidlertid om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy videreføres i forskriftstekstene, og innføres for det nye området. De har ingen ytterligere merknader til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentar: *De etterspurte bestemmelsene er med i utkast til verneforskrift.*

Landbruksdirektoratet (29.05.2026): Direktoratet har sendt et generelt innspill om at det må komme tydelig fram av høringsdokumentene om, og i tilfelle hvordan, det foreslåtte verneområdet nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det finnes landbrukshensyn i det foreslåtte verneområdet som ikke ivaretas i utkast til verneforskrift for Engermarka, ber vi om at dette begrunnes i høringsdokumentene. Typiske landbruksinteresser kan være skogsvei som er nødvendig for skogbruk på tilgrensende/bakenforliggende areal, landbruksvei i forbindelse med jordbruk, støl/seterområde, beite, beiterettigheter og reindrift (listen er ikke uttømmende). De etterspør også hvorfor avveiningsskjema skogbruk-skogvern ikke er lagt ved til oppstart, og har ellers ikke mottatt den første oppstarten fra juni 2024.

Statsforvalterens kommentar: *Vi har vurdert alle kjente landbruksinteresser, herunder de som listet opp over. Foreslått verneareal sperrer ikke for skogsdrift av bakenforliggende areal, og det utøves per i dag ikke noen aktiv jordbruksdrift innenfor det foreslåtte verneområdet, heller ikke beitebruk eller reindrift. Det er likevel tatt med standard bestemmelser om beite, utsetting av saltstein og oppsetting av gjerder i forslaget til verneforskrift. Det er også tatt inn bestemmelser om å kunne utføre slått på jordbruksareal, og for å kunne ivareta Eidsætra som kulturmiljø. Når det gjelder avveining av området mellom skogbruk og skogvern, er dette noe vi synliggjør først i forbindelse med høring, se avsnitt nedenfor. Området er i sin helhet vurdert til S3V1. Den første oppstarten ble sendt til deres postmottak på e-post (postmottak@landbruksdirektoratet) den 20. juni 2024.*

Litlråsen Vel (28.05.2026): Litlråsen vel har søkt Engerdal kommuneskoger KF om tillatelse til å sette opp en gapahuk i Svenskbakka inntil stien opp til Østerfjellet/Røshøa. Stedet hvor vi har søkt om å få sette opp en gapahuk er vist på vedlagte kart og ligger like innenfor det foreslåtte området for utvidelse av det frivillige skogvernet for Engermarka. Litlråsen vel sitt sterke ønske om plassering av gapahuk er valgt ut med grunnlag i:

1. En gapahuk i Svenskbakka vil være et flott turmål både sommer og vinter for allmenheten, spesielt for barn og unge pga passe avstand fra setergrenda.
2. En gapahuk i Svenskbakka vil være en fin rasteplass for turfolket og jegere som

bruker området, og i tillegg gi ly for pauser i dårlig vær.

3. Omsøkt tomt ligger inntil eksisterende stinett og nær skiløypenettet – slik at det ikke er behov for etablering av nye stier eller skiløyper i området for å få tilgang til gapahuken. Dette ansees som viktig sett i forhold til pågående sak om frivillig skogvern.

4. Omsøkt tomt vil ligge i overgang mellom bjørkeskogen og snaufjellet, med fin utsikt mot fjellene i syd, vest og nord. Gapahuken vil dermed ha en fin utsikt samtidig som den ikke vil stikke seg vesentlig ut fra omgivelsene.

De håper på en positiv behandling av innspillet, slik at det legges til rette for bygging av gapahuk i Svenskbakka med omsøkt plassering.

Statsforvalterens kommentar: Gapahuken som ønskes, ligger ca. 1,7 km innenfor foreslått vernegrense i et stikryss mellom flere stier fra Litlrøåsen hytteområde. Når det er foretatt kunngjøring etter § 42 i naturmangfoldloven, må Statsforvalteren vurdere alle slike nye tiltak innenfor verneforslaget. Tillatelse kan bare gis dersom tiltaket er uten nevneverdig betydning for forslaget. Dette kommer frem av § 44 i naturmangfoldloven, og innebærer i praksis at området blir forvaltet som om det allerede er vernet, særlig når det gjelder varige inngrep. I naturreservater generelt, er det etter verneforskriften § 3 bokstav c forbudt med nye bygninger. Det er svært sjeldent at det gjøres unntak fra dette forbudet med egne bestemmelser, uavhengig av formål. I naturreservater, til forskjell fra nasjonalparker og landskapsvernområder, er friluftsliv heller ikke en del av verneformålet. Det er likevel slik at vanlig friluftsliv kan foregå også i de fleste naturreservater, så lenge ikke verneverdiene blir skadelidende. I Engermarka er eksisterende bygninger (hytter/buer/gapahuker) enten grenset ut, eller avmerket på kart og med egne vernebestemmelser som skal ivareta bruk og vedlikehold. Dette fordi det er eksisterende bygg per i dag. Det vil også bli tillatt med både bruk og vedlikehold av eksisterende sti- og løypenett, samt foreslått spesielle bestemmelser om å kunne tillate også nye stier og skiløyper. Dette for å i best mulig grad ivareta det enkle friluftslivet. Statsforvalteren har selv bedt grunneier om å utvide sitt tilbud til å omfatte også Østerfjellet. Dette for å få med mer av et verdifullt og intakt fjelløkosystem, samtidig som arronderingen inn mot Sverige og Drevfjällens naturreservat bedres. Hadde ønsket om en ny gapahuk berørt ytterkanten av dette nye tilbudet, hadde vi i samråd med grunneier kunne vurdert en mindre utgrensing, men det er dessverre ikke mulig med den ønskede plasseringen. Både ut fra forbudsbestemmelsen i § 3 bokstav c, men også ut fra de verneverdier naturreservatet skal ivareta i dette fjellområdet, er det ikke mulig for Statsforvalteren å si ja til en ny gapahuk i Svenskbakka. Vi håper at velet finner en annen mulig plassering utenfor det foreslåtte verneområdet.

3. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

3.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Områdene er i kommunenes arealplaner i all hovedsak avsatt til Landbruks-, natur-, friluftsliv- og reindriftsområder (LNFR-områder) der regulerte hyttefelt er holdt utenfor. I Trysil ligger deler av arealet i henningsone naturmiljø. I Engerdal er det langs kanalen fra Litlrøa til Hyllsjøen avsatt henningsone *friluftsliv*. I begge kommuner går det to kraftlinjer gjennom tilbudsområdet med faresone *høyspenningsanlegg*. I begge kommunene er det også i nedre lia fra Engeren faresone *ras- og skredfare*.

Kartlegginger av områdets naturverdier er gjennomført som del av verneplanprosessen. I noen tilfeller er eksisterende data brukt som utgangspunkt for vurdering av verneverdi. Bruksinteresser er kjent gjennom kontakt med berørte parter, og vil bli ytterligere klarlagt gjennom denne høringen.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, jordbruk, mineralutvinning, ytterligere regulering av vassdrag, nedbygging, byggetiltak/tekniske innretninger og annen omdisponering fra natur til andre formål. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom avgrensning og forskriftsutforming. Utmarksbeite, jakt og fiske kan fortsatt skje etter gjeldende lovverk. Forvaltning av de fire store rovdyra vil fortsatt skje etter de samme regler som utenfor verneområdene.

Statsforvalteren mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative samfunnsmessige konsekvenser. Samlet sett vurderer Statsforvalteren det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv, der det er mulig å oppleve større grad av urørt natur.

3.2 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

De største kostnadene som følge av etableringen av verneområdet vil være utgifter til forvaltning og skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene. I Engermarka skal verneverdiene i all hovedsak utvikles urørt uten skjøtsel, men det kan være behov for å restaurere og skjøtte natur i noen få områder. Dette gjelder mer eller mindre tilgrodde slåttemark (både slåtteeng og slåttemyr), evt. noe restaurering av grøftet myr (begrenset omfang) samt hogst av par felt med planta vrifuru/contorta. Det er også gjort et enkeltfunn av buskfuru. Sistnevnte furuarterne står på fremmedartslista. Ikke minst må det nevnes at skogen i deler av Engermarka har omfattende, tidligere brannpåvirkning. Derfor bør naturvernbrenning og/eller brannetterliggende skjøtselstiltak vurderes i dette området.

Fordi naturreservatet er så pass stort og har store brukerinteresser fra både lokale og hyttefolk, bør det helst lages en forvaltningsplan der både brukerinteresser og områder med skjøtselsbehov kartlegges nærmere.

3.3 A sveiing skogvern – skogbruk

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for sveiinger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba departementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal forslaget iverksettes for områder der det mottas tilbud etter 1. februar 2022, og ved vern av offentlig eid grunn for områder der det meldes oppstart fra og med samme dato. Betydning for tømmer tilgangen skal vurderes for hele det tilbudte arealet, mens betydning for vern vurderes for verneverdig areal innenfor tilbudet.

Området som det ble varslet oppstart for i 2024 bestod av fem tilbudsområder. Av disse er det de to sørligste områdene i Trysil kommune der tilbud er innkommet etter 1. februar 2022. I tillegg er også skogkledte delene av utvidelsene meldt til oppstart i 2026 sveid etter denne metodikken. Selv om det er laget egne, detaljerte vurderingsskjemaer for disse tilbudene, har Statsforvalteren i dette tilfellet valgt å vurdere hele Engermarka samlet på et overordnet nivå, uavhengig av om tilbudene er kommet inn før eller etter 1. februar 2022.

Betydning for vern	Har	V1	V1S7	V1S6	V1S5	V1S4	V1S3	V1S2	V1S1 ¹⁾
		V2	V2S7	V2S6	V2S5	V2S4	V2S3	V2S2	V2S1 ¹⁾
		V3	V3S7	V3S6	V3S5	V3S4	V3S3	V3S2	V3S1
	Kan få	V4	V4S7	V4S6	V4S5	V4S4	V4S3	V4S2	V4S1
		V5	V5S7	V5S6	V5S5	V5S4	V5S3	V5S2	V5S1
		V6	V6S7	V6S6	V6S5	V6S4	V6S3	V6S2	V6S1
	Har mindre	V7	V7S7	V7S6	V7S5	V7S4	V7S3	V7S2	V7S1
			S7	S6	S5	S4	S3	S2	S1
			Har mindre	Kan få			Har		
			Betydning for tømmer tilgangen						

Figur 1. Matrise for områdets betydning for tømmer tilgangen og betydning for vern. Grønne områder angir områder hvor vern skal prioriteres fremfor skogbruk, røde ruter angir at tømmer tilgangen skal prioriteres fremfor vern og gult felt angir områder som må vurderes nærmere av Statsforvalter.

I skogbrukssammenheng regnes arealene som er tilbudt i Engermarka som relativt lavproduktive, og store deler er vanskelig tilgjengelig. Konklusjonen for skogbruk er derfor at arealet har betydning for tømmer tilgangen, men ikke av høyeste prioritet (S3). Vernekvalitetene er derimot av høyeste prioritet (V1).

Engermarka er plassert i kategori **S3V1**, og kan ifølge metodikken dermed fremmes for vern uten nærmere vurdering. Se eget vedlegg med sveiingsskjema.

4. Høring

Verneforslaget Engermarka sendes med dette på høring. Alle som måtte ønske det, kan komme med innspill og merknader til forslagene. Statsforvalteren ber spesielt om synspunkter på følgende:

- Eventuelle konflikter med andre interesser. Vi ber om at slike beskrives mest mulig konkret, for eksempel hvilken del av området det særlig er knyttet konflikt til, og hvilke justeringer av bestemmelser i verneforskriften og vernegrenser som vil være nødvendig for å løse eller redusere konflikten.
- Avgrensing av det aktuelle området, inkludert utgrensing av mulige rekreasjonsløyper for snøskuter i Engerdal samt grense inn mot fylkesveg 26 (Trysilvegen/Engerdalsveien)
- Synspunkter på verneforskriften og eventuelle merknader til spesielle forhold. Også her ber vi om mest mulig konkrete opplysninger og forslag til mulige løsninger.
- Om det er behov for skjøtsel og tiltak, samt innspill til forvaltningen av området.
- Eventuelle feil i høringsutkastet.
- Navn. Bør et naturreservat hete Engermarka, Engerslien, Engerslia, Engerlia eller noe annet?

Frist for å avgi uttalelse settes til **14. august 2026**. Dere finner alle høringsdokumenter på vår hjemmeside www.statsforvalteren.no/Innlandet under «Høringer», i tillegg til at avgrensingen er tilgjengelig i databasen Naturbase: www.kart.naturbase.no.

Høringsuttalelser sendes på e-post til: sfinpost@statsforvalteren.no

eller med post til:

Statsforvalteren i Innlandet,
Postboks 987,
2604 Lillehammer

5. Områdebeskrivelse av Engermarka

Areal foreslått vernet: 136 554 dekar

Areal skog i verneforslaget: 68 995 dekar

Areal produktiv skog: 47 255 dekar

5.1 Verneformål og særskilte verneverdier

Verneformål

Formålet med forskriften er å bevare et sjeldent stort skogområde som

- a. representerer en bestemt type natur i form av et nærmest intakt skog- og fjelløkosystem med variert, brannpåvirket naturskog med urskogsstrukturer, store mengder død ved og stavfurskog.
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur i form av bekkekløft med fosserøyksone og fosseeng, rik sandfurskog, kalk- og lågurtfurskog, høgstaudegranskog, rik gransumpskog, slåttemark og slåttemyr
- c. har særskilt betydning for biologisk mangfold ved å være et storområde med robuste bestander av flere truede arter av særlig sopp og lav, samt arter sårbare for forstyrrelse

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneverdier

Verneverdiene i Engermarka beskrives i vedlagte rapport «Engermarka i Trysil og Engerdal - Den tusenårige skogen». Rapporten er utarbeidet av Asplan Viak på oppdrag fra Miljødirektoratet. Det anbefales å lese denne rapporten, der sammendraget gir en god og kortfattet beskrivelse av verneverdiene:

«Landskapet i Engermarka kan fra vest mot øst grovt deles opp i: A) de bratte vestvendte furudominerte lisdene hvor det finnes flere mindre eller større skår i terrenget, hvorav noen danner elve- eller bekkekløfter. B) de flate gran og myrdominerte flyene på platået øst for lisdene, C) fjellbjørkeskogen hvor grana slipper taket, og D) fjellområdene mot svenskegrensa, inkludert delvis et smalt bånd med granskog ved foten av fjellene.

Den kartlagte delen av Engermarka vurdert alene er uten tvil nasjonalt verdifullt (***). Og sett i sammenheng med tilgrensende verneområder på svensk side samt KvisleflåetHovdlia naturreservat på norsk side, er Engermarka et internasjonalt verdifullt (****) område.

De viktigste naturverdiene til området omtalt fra vest til øst er:

-Et såkalt storområde. Området er et «virkelig» stort område, dvs. områder >50 km² med eldre naturskog.

-De tørre solvarme furuskogene i vest. Her finnes lange sammenhengende lisider med gammel furuskog.

-Produktiv stavfuruskog Nedenfor den aller eldste furuskogen i lisidene, finnes en av de største kjente forekomstene av slik skog i Norge.

-Bekkekløfter Inkludert innslag av regnskog og fosseenger.

-Sandfuruskog. Området har viktige innslag av denne nær trua naturtypen, inkludert rødlistearter som er avhengige av slik skog.

-Kalkrike skog-, - og myrer. Slik finnes spredt i området

I Engermarka er det registrert ca. 6800 funn av rødlistede arter og flere rødlistede naturtyper, flest i skog.»

Selv om store deler av Røavassdraget i Rødalen ikke inngår i verneforslaget, er det også verdt å nevne den spesielle røyebestanden her. Denne har trolig vært isolert siden istiden, og har en særegen morfologi. Som det kommer frem i uttalelsene til oppstart, er denne røya svært viktig for fiskeinteressene. Det finnes også kulturhistoriske fangstanlegg i området.

Det kan videre nevnes at det i forbindelse med et nylig artskartleggingsprosjekt ble søkt etter arter knyttet til keloelementer (dvs. stående og liggende dødved av furu av hard kvalitet) i skogen ned mot Røfallene. Det ble da funnet enda flere svært sjeldne arter i området, herunder keloglefsemose og trollnål. Mer om dette kan leses her: [lenke til artikkelen «Ny mose funnet på eldgamle furutrær»](#).

Hele det foreslåtte verneområdet dekkes av verna vassdrag (Trysilelva/Femundsvassdraget samt en liten flik av Ljøra helt i nord-øst).

Statsforvalterens vurdering av verneverdi

Engermarka med sine nesten 137 km² er et svært stort tilbudsområde med naturskog i norsk sammenheng. Sett i sammenheng med det enda større svenske, tilgrensende naturreservatet Drevfjällens naturreservat på 332 km², blir dette samlet sett et område med internasjonale verneverdier. I tillegg foreligger det allerede nye vernetilbud rundt Engermarka, som vil kunne forsterke områdets verdi som storområde ytterligere. Det skal også nevnes at det er bare et par kilometer til Kvisleflået og Hovdli naturreservat, som er et kombinert våtmarks- og skogområde med Ramsar-status. I tillegg ligger flere andre, store verneområder med tilsvarende skogkvaliteter i samme region, herunder Gutulia, Femundsmarka og Fulufjellet nasjonalparker. Ved å se de norske og svenske verneområdene i sammenheng, kan det oppnås å få gradienter fra lavereliggende lisider med brannpåvirket furuskog og bekkekløfter langs Engeren, til fuktige granskoger som igjen avløses av bjørkeskog, myrer, fjell og våtmarker. På svensk side er det mindre nedbør, og fjellfuruskog med lite gran. Skogen i Engermarka har vært drevet, men i liten grad gjennom bestandsskogbruk. Det er flere setre i området, og de eldste flybildene fra 1950-tallet viser også at noen av myrene har blitt slått. Området har gammel skog der herskende grantrær er 2-300 år gamle, mens herskende furutrær i utilgjengelige

områder er 2-400 år gamle. Norges eldste grantre er funnet i verneforslaget og er 509 år (målt i 2025).

De åtte rødlistede naturtypene vi finner i Engermarka utgjør samlet en liten del av totalarealet (524 daa). Likevel finnes det registrert hele 6800 funn av rødlistede arter i området, hvilket er høyt. Mange av disse artene er knyttet til naturskog med gamle trær med grov bark og greinstruktur samt stående og liggende død ved, særlig keloved.

Med hensyn til manglene i skogvernet (jf. Framstad et al. 2017), vil Engermarka i betydelig grad bidra til å dekke inn følgende mangler:

- Gammel barskog med minst regional verdi med rikt artsmangfold (regional mangel)
- Bekkekløfter med minst regional verdi (regional mangel)
- Forekomster av minst regional verdi av sandfurskog (regional mangel)
- Biologisk gammel skog (generell mangel)
- Dekning av viktige naturtyper og leveområde for viktige arter (generell mangel)
- Stort areal (generell mangel)

Miljødirektoratet har i brev av august 2024 prioritert vernebehovet etter regioner. Engermarka treffer på tre av de fire skogtypene som skal prioriteres for Innlandet.

5.2 Inngrepsstatus og andre interesser

Det er store interesser knyttet til jakt, fiske og generelt friluftsliv i området. Det går mange stier, gamle ferdselsårer og skiløyper i området, særlig oppe på åsen og inn mot fjellet. Utfrakt av felt storvilt samt snøskuterkjøring har vært et viktig tema i prosessen så langt, særlig i Engerdal kommune som planlegger flere rekreasjonsløyper for snøskuter i området. Dette skal etter det vi er kjent med, stort sett være de samme løypetraseene som ble opphevet av Statsforvalteren i 2025. Det finnes to kraftlinjer (22 og 145 kV) som går gjennom og inntil området, traktorveier, noen mindre bygninger samt setervoll og utslåtter avmerket på vernekartet. Verneforslaget berører delvis reguleringa av Hylla.

Det foreslåtte verneområdet grenser opp mot flere tidligere setre, som nå er hytter og regulerte hytteområder. Hytter, bilveier og mulige traseer for snøskuterløyper skal være grenset ut, se nærmere beskrivelse nedenfor om vernegrense. Det mye brukte utkikkspunktet ved Røfalla er også grenset ut.

Nevnte inngrep og interesser er ellers nærmere beskrevet i innspill til oppstarten, samt i avsnittet om verneforskriften nedenfor.

5.3 Vernegrense

Bilveier er grenset ut. Vernegrensa ligger her med en avstand på 7,5 m fra vegbanens kant slik denne går i dag. Hvis vegbanen i fremtiden breddes ut, blir avstanden mindre til vernegrensa.

Alle hytter er grenset ut, både de som ligger midt i og inntil verneforslaget. Utkikkspunktet ved Røfallene er også grenset ut.

Planlagte traseer for rekreasjonsløyper for snøskuter i Engerdal er grenset ut. Vi ber spesielt om innspill på dette, særlig ved Storkjølen vest for Litlråsen der vi er usikre på om den til nå brukte traseen skal endres.

Vernegrensa er ellers et resultat av tilbud og dialog med grunneierne. Bruk og inngrep som ikke er forenlige med verneformen naturreservat er grenset ut. I tillegg er det inkludert noen spesielt verneverdig areal i striper ned mot Engeråa og Engeren rundt bekkeløfter og sandfurskog. Ikke minst følger vernegrensa ofte eiendomsgrenser, hvilket styrer arronderingen i stor grad.

Vedlagte vernekart er til høring produsert som A2. Det betyr at man kan zoome inn en god del for å se detaljer. Detaljer på vernegrensa vises aller best i Miljødirektoratets kartløsning Naturbase (gå inn på kartlagsliste – naturvernområder – foreslåtte naturvernområder).

5.4 Verneforskrift

Ut fra dialogen med framfor alt grunneierne samt innspill til oppstarten, vil Statsforvalteren her forklare noen av bestemmelsene i verneforskriften nærmere. Forklaringene må leses sammen med vedlagte verneforskrift. Men først må det nevnes at det finnes en generell veileder fra Miljødirektoratet til innholdet i flere av bestemmelsene som kan være nyttig å se gjennom. Lenke til veilederen ligger her: [Veileder: Spørsmål og svar om verneforskrifter - miljodirektoratet.no](https://www.miljodirektoratet.no/veileder-sporsmal-og-svar-om-verneforskrifter). Statsforvalterens forklaringer nedenfor utfyller denne veilederen.

- § 3 bokstav d - bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt
Det er ikke gitt noen eksakt definisjon av hva som regnes som et større arrangement, men 50 personer er en veiledende grense. Type arrangement, tilrettelegging og hvor i reservatet aktiviteten foregår, kan ha betydning for hvor grensa ligger. Bestemmelsen er ikke ment å regulere alminnelig turvirksomhet i grupper, og fellesturer, fellestreninger mv. omfattes derfor ikke av forbudet. Som hovedregel vil imidlertid idrettsarrangementer, konserter og lignende omfattes. Tillatelser til slike større arrangementer kan vurderes etter § 7 bokstav g, og det kan for årlige arrangementer vurderes å gis flerårige tillatelser.
- § 4 bokstav d - vedlikehold av eksisterende bygninger, traktorveier, skiløypetraséer, kraftkanal med tilhørende kjøretrasé og demning avmerket på vedlagte vernekart, samt eksisterende stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet
Eventuelt behov for motorferdsel til dette må omsøkes, jf. § 7 bokstav q med unntak for vedlikehold av kraftkanal, jf. § 6 bokstav f.

Oppstillingen omfatter ikke bilveier, da alle slike skal ha blitt grensa ut.

Med vedlikehold menes nødvendige tiltak for å holde bygninger, traktorveier, anlegg og innretninger ved like. Alt vedlikehold skal skje i henhold til standard på vernetidspunktet, dvs. skal ikke medføre oppgraderinger eller utvidelser. Adgangen til vedlikehold omfatter bare det eksisterende tiltaket, dvs. bygningen, traktorveien, stien osv. Bestemmelsen omfatter ikke eksempelvis hogst for å bedre utsikten. Fjerning av kratt og trær som vokser så tett på et bygg at det hindrer vedlikeholdstiltak som beising av kledning, utskifting av råttent eller skadet panel etc., inngår i bestemmelsen. Se også egen bestemmelse om ytterligere rydding av vegetasjon i § 7 bokstav o.

Vedlikehold av eksisterende skiløyper avmerket på vernekartet og eksisterende stier omfattes av bestemmelsen. Dette gjelder også historiske ferdseisveier som er å anse som sti, men kan ha en noe bredere utforming enn en smal sti. Vedlikeholdet inkluderer eksisterende merking, nødvendig rydding av kratt som vokser opp i traséene, samt kapping av vindfall som deretter skyves til side.

Dersom det på et senere tidspunkt viser seg at eksisterende stier eller skiløyper er i vesentlig konflikt med særskilte verneverdier, kan forvaltningsmyndigheten ta initiativ til omlegging av traseene med hjemmel i verneforskriften § 9, jf. § 47 i naturmangfoldloven. Med dette menes blant annet konflikt med arter som er særlig utsatt for forstyrrelser i hekke- og yngletiden, samt forhold der bruk av tunge tråkkemaskiner kan påvirke vannhusholdningen i myrområder.

Vedlikehold av eksisterende klopp og bruer inngår i «andre anlegg og innretninger». Her inngår også vedlikehold av for eksempel eksisterende faste jakttårn, demninger og andre vannforbedringsanlegg opprettet i forbindelse med fiskeforvaltning.

Det er fra grunneierne og Engerdal kommune innhentet en oversikt over eksisterende skiløyper, inkludert opplysninger om standard og bredde. Vedlikehold av løypene som er avmerket på vernekartet vil dermed ikke være søknadspliktig, heller ikke oppkjøring som da kan skje etter § 6 bokstav d. Det tas imidlertid forbehold om at skiløyper som er avmerket på vernekartet nå i høringa, kan bli tatt ut etter høring dersom det kommer frem at de er i konflikt med sårbare naturverdier.

Vi er kjent med at det trolig finnes flere skiløyper i området, herunder ved Hundsjøen, Blakkstøtlandet, fra Hyllsjøen og innover mot Rødalen samt evt. også ved Litlråsen. Opplysningene kommer fra grunneierne selve, og fra Engerdal kommune som jobber med en egen plan for skiløyper mm. Kommunen har fått innspill om flere løyper innenfor verneforslaget. Disse innspillene er ikke ferdig vurdert fra kommunen sin side. Statsforvalteren ber om innspill på dette i høringa av verneforslaget, særlig fra Engerdal kommune hvis de har mer informasjon, inkl. når de kjøres opp, og standard (skuterløype eller maskinpreparert). Dette slik at vi kan vurdere om de kan legges inn på vernekartet. Selv om løypene legges inn på vernekartet og hjemles direkte i verneforskriften, forutsetter vedlikehold og oppkjøring at også andre nødvendige tillatelser er på plass.

For skiløyper det ikke lar seg gjøre å få oversikt over før vernevedtak, samt for behov for omlegging av eksisterende skiløyper, etablering av nye skiløyper og skiløyper som kan kreve særlige vilkår, vises det til § 7 bokstav k og l.

Når det gjelder kraftkanalen fra Røa til Hyllsjøen, inngår rydding av kratt og annen vegetasjon i og helt inntil kanalen som en del av ordinært vedlikehold. Det vises også til § 6 bokstav f om motorferdsel. I høringen vil det bli bedt om at Hafslund nærmere redegjør for om det tidligere har vært gjennomført planmessig rydding i Hylla og Hundsbekken, samt om det foreligger planer eller at sannsynligheten er stor for at det trengs erosjonssikring i Hyllsjøen. Dersom slike tiltak verken er gjennomført tidligere eller inngår i konkrete planer fremover, fremstår innspillene som generelle ønsker knyttet til vannkraftanlegg i og inntil verneområder. Så lenge mal for verneforskrift ikke åpner for å ivareta slike generelle hensyn, vil eventuelle behov måtte håndteres etter § 48 i naturmangfoldloven.

- § 4 bokstav h - forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt
Denne bestemmelsen omfatter både eksisterende og nye siktlinjer. Bestemmelsen tillater imidlertid kun forsiktig rydding, og omfatter for eksempel ikke at gjenveksten med skog holdes nede på gamle hogstflater.
- § 5 bokstav a - motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
Merk at drone ikke omfattes av dette.
- § 6 bokstav f - nødvendig motorferdsel langs fast trasé avmerket på vedlagte vernekart for vedlikehold av kraftkanalen fra Røa til Hyllsjøen
Det går en tydelig trasé inntil deler av kraftkanalen gjennom det foreslåtte verneområdet. Denne er avmerket på vernekartet. Som nevnt i sammendraget av innspill til oppstarten, ber vi i høringen om innspill fra Hafslund om hvorvidt det finnes en fast trasé videre vestover langs kraftkanalen, helt fram til Hyllsjøen som kan avmerkes på vernekartet. Dersom det ikke finnes en slik trasé, vil motorferdsel knyttet til vedlikehold i dette området være søknadspliktig etter § 7 bokstav u.
- § 7 bokstav b - tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
Vilt- og fiskestelltiltak med formål å øke produksjonen av arter for jakt og fiske kan tillates, forutsatt at verneverdiene ikke påvirkes negativt. Flere slike tiltak vil falle inn under § 4 bokstav b (jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk).

Utover hjemler for utfrakt av storvilt er det som hovedregel ikke adgang til å åpne for annen motorferdsel knyttet til ordinær jakt, fangst og fiske, med mindre tiltaket omfattes av relevant dispensasjonsbestemmelse, § 7 bokstav b. Det kan for eksempel ikke regnes med å få tillatelse til motorferdsel i forbindelse med tilsyn av fangstfeller. Nødvendig motorferdsel knyttet til uttak av ørekyt kan vurderes tillatt.

Terskelen for å gi tillatelse til fysiske fiskeforvaltningstiltak i naturreservater, som for eksempel etablering av demninger eller endringer i bekkeløp, er høy, ettersom slike tiltak lett kan påvirke verneverdiene. Anlegg og innretninger som eksisterer på vernetidspunktet kan likevel vedlikeholdes, jf. § 4 bokstav d. Eventuell utsetting av fisk kan tillates i vann og vassdrag der slik praksis er etablert fra før, men ikke i nye lokaliteter.

Det er kjent at det foregår fiskekultivering i Trejferdungstjønnna i Trysil og Hoptjønnna i Engerdal. Dersom det finnes flere tilsvarende lokaliteter innad i verneforslaget, bes dette konkretisert i høringen. Uttak av fremmede arter, tynningsfiske og prøvefiske vil som regel omfattes av § 7 bokstav b, og nødvendig tilknyttet motorferdsel kan omsøkes etter § 7 bokstav q.

Slått i tjern som er utsatt for gjengroing kan tillates etter § 7 bokstav b, særlig der slik slått har vært gjennomført tidligere (etter det vi kjenner til gjelder dette Hoptjønna og Trollfjordtjønna), forutsatt at tiltaket ikke medfører nevneverdig negativ påvirkning på verneverdiene. Ved vurdering av søknader om tilknyttet motorferdsel vil risiko for kjøreskader og spor i terrenget, herunder ved transport av slåttemaskin, vektlegges.

- § 7 bokstav c - nødvendig uttransport av felt elg, hjort, bjørn og villsvin med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
I tilbudene fra flere av grunneierne er det stilt krav om å kunne fortsette uttransport av felt storvilt med ATV uten belter til innerste del av Rødalen, slik dette har blitt praktisert fram til nå. Transporten foregår over relativt lange strekninger midt i det foreslåtte verneområdet, langs faste traseer i fjellet fra Hyllsjøen langs traséen «Rødalsvegen», samt fra Litlrøåsen via Tangen og Tangmyra.

Under befaring er det konstatert at dagens omfang av transport ikke har medført uheldige eller varige kjørespor i de få, bløtere partiene som må krysses. Kjøringen her har skjedd innenfor en bredere korridor i stedet for en fast trasé som ville kunne ført til uheldige og varige kjørespor.

På denne bakgrunn er Statsforvalteren innstilt på at det kan gis flerårige tillatelser til slik uttransport, på vilkår av at omfanget av transporten ikke øker sammenlignet med nivået på vernetidspunktet, og at det ikke oppstår varige kjørespor i bløte partier. Dersom dette likevel skulle skje, vil en slik tillatelse kunne trekkes tilbake og videre transport måtte skje med hjemmel i § 6 bokstav b, det vil si ved bruk av lett, beltegående kjøretøy.

- § 7 bokstav h - forsiktig hogst og rydding av kratt samt slått av setervoll på Eidsætra og utslåtter avmerket på vedlagte vernekart
Formålet med denne bestemmelsen er at grunneierne skal kunne ivareta kulturbetingede verneverdier. Hvis skjøtselen blir prioritert og skjer i regi forvaltningsmyndigheten, ligger hjemmelen i § 9.
- § 7 bokstav i - forsiktig rydding av vegetasjon ved tilrettelagte utkikkspunkt mot Røfallene uten å skade naturverdier i fosserøyksonen
Dette gjelder framfor alt utkikkspunktet på nordsiden av det nederste fallet med egen parkering og dagsturhytte, men også et punkt langs veien på sørsiden av elva.
- § 7 bokstav j - merking, rydding, klopping og omlegging av eksisterende stier
Bestemmelsen skal dekke behov for mer omfattende rydding av kratt i historiske ferdsselsveier som har grodd igjen, utover det som er tillatt etter § 4 bokstav d. Hjemmelen skal også omfatte etablering av ny merking av eksisterende stier, nødvendig ny klopplegging og nye bruer langs eksisterende stier samt omlegging av

eksisterende stier, forutsatt at tiltakene ikke vurderes å ha negativ påvirkning på verneverdiene.

- § 7 bokstav k - merking og forsiktig rydding av nye stier og skiløyper.
Bestemmelsen er tatt inn fordi verneforslaget er stort og robust, og samtidig finnes betydelige friluftsjnteresser. Søknader om nye stier og skiløyper vil måtte vurderes ut fra omfang av eksisterende tilrettelegging, og mulige alternativer utenfor verneområdet. Tillatelser etter denne hjemmelen krever også at traseer tilpasses best mulig for å unngå konflikter med verneverdier. Planering av terrenget, hogst av større og/eller eldre trær og andre større tiltak ligger ikke innenfor denne bestemmelsen. Når det gjelder skiløyper, se også omtale om § 4 bokstav d og § 7 bokstav l.
- § 7 bokstav l - nødvendig motorferdsel for oppkjøring av skiløyper tillatt etter § 7 bokstav k
Det legges til grunn at de aller fleste faste, oppkjørte skiløypene vil være omfattet av bestemmelsene i § 4 d og § 6 d, og at behovet for bruk av hjemlene i § 7 bokstav k og l dermed vil være begrenset.
- § 7 bokstav n - nødvendige tiltak mot ras, skred og ansamling av vann langs Litlråsvegen og Røasetervegen avmerket på vedlagte vernekart
«Bestemmelsen skal dekke tiltak som må gjøres innenfor reservatgrensa for å sikre både sikkerhet og drift av disse to utgrensa veiene. Veiene er atkomst til de tre tidligere seterområdene Gammelsetra, Litlråsen og Røsetra. Disse er i dag regulert som hytteområder. Mellom Basdalen og Gammelsetra går Litlråsvegen gjennom et nok så bratt og steinete parti utsatt for ras og skred. Her kan det bli behov for å sikre eller fjerne sten og trær som risikerer å falle over vegbanen. Begge veiene går også over partier med myr, der det kan bli behov for å lede vann ut i terrenget for å sikre veibanene. Opprensning av organisk materiale som ansamles inn mot bruer ved flom har også vært nevnt som mulig behov, selv om dette trolig i all hovedsak lar seg løse i utgrensa areal.
- § 7 bokstav o - hogst og rydding av vegetasjon rundt bygninger avmerket på vedlagte vernekart
Bestemmelsen skal dekke behov for nødvendig felling av trær og rydding av kratt som ikke omfattes direkte av vedlikeholdsbestemmelsen i § 4 bokstav d. Formålet er å kunne tillate nødvendig hogst av trær som truer å falle over bygningene, samt å holde åpent nærmest byggene for å unngå fukt. Ved gapahukene, som står inntil vann, kan det også tillates fjerning av vegetasjon ned mot vannkanten for å ivareta utsikt, og for å holde det litt åpent rundt disse.»
- § 7 bokstav p - gjenoppføring av seterbygninger på gamle hustuffer på Eidsætra for å ivareta kulturmiljøet og til offentlig bruk.

Formålet med bestemmelsen er å kunne ivareta kulturmiljøet på Eidsætra til fremvisning for allmenheten. Bygningene vil i tilfelle også kunne brukes ifm. tradisjonell slått, jf. § 7 bokstav h. Bestemmelsen kan som ordlyden tilsier, ikke brukes til gjenoppbygging for privat bruk.

- § 7 bokstav q - nødvendig motorisert transport av ved, materialer og utstyr til bu, setervoll på Eidsætra og gapahuker avmerket på vedlagte vernekart, samt faste elgposter i verneområdet.

Det vil etter denne bestemmelsen kunne gis tillatelse til motorferdsel som skjer med snøskuter på vinterføre eller med helikopter.

- § 7 bokstav r - nødvendig motorisert transport av ved, materialer og utstyr til hytter og buer inntil verneområdet.

Det vil etter denne bestemmelsen kunne gis tillatelse til motorferdsel som skjer på barmark på traktorveger avmerket på vedlagte vernekart, med snøskuter på vinterføre eller med helikopter. Tillatelser forutsetter at det ikke finnes brukbare alternativer utenfor verneområdet. For vintertransport av ved og varer til hytter og buer i og inntil naturreservater, tillater Statsforvalteren i Innlandet etter dagens praksis som hovedregel inntil fire turer per hytte/bu der det finnes sommerveg, og inntil seks turer der det ikke finnes sommerveg. Ved større vedlikeholdsarbeider eller andre ekstraordinære behov, kan det innvilges et høyere antall turer.

6. Vedlegg

Vedlegg 1 – Forslag vernekart

Vedlegg 2 – Forslag verneforskrift

Vedlegg 3 – Avveining skogbruk/skogvern

Vedlegg 4 – Uttalelser til oppstart

Vedlegg 5 – Naturfaglig rapport «Engermarka i Trysil og Engerdal - Den tusenårige skogen»

